

***άποτσωφλίζω**, ἀποτσεπλίζω Πόντ. (Κοτύωρ.) ἀποτσεφλίζω Πόντ. (Οιν.)

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τσώφλι, παρ' ὅ καὶ τσέπλιν.

'Αφαιρῶ τὸν φλοιόν. Συνών. ξεφλονδίζω.

ἀποτύλι τό, Κύπρ. Πόντ. (Οιν. Τραπ.) ἀποτύλι' Πόντ. (Σάντ.)

'Εκ τοῦ ρ. ἀποτυλίγω.

1) Ξετύλιγμα ἔνθ' ἀν.: Αἴνιγμ.

Οὗλ' ἡμέραν τύλι τύλι | τδαι τὴν νύχταν ἀποτύλι
(τὸ στρῶμα) Κύπρ. 2) Νῆμα τὸ δόποιον κατὰ τὸ γνέσιμον τυλίσσεται εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀδρακτίου καὶ δταν μαζευθῆ ἀρκετή ποσότης ἐκτυλίσσεται ἐκεῖθεν ἐπὶ τῶν δακτύλων καὶ τυλίσσεται εἰς τὸ μέσον, ὅπου ἡ κυρία ποσότης τοῦ νήματος Πόντ. (Σάντ.)

ἀποτύλιγμαν τό, Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀποτύλιγμα Πόντ. (Κοτύωρ.) ἀποτύλιμαν Πόντ. (Κοτύωρ. Χαλδ.) ἀποτύλισμαν Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

'Εκ τοῦ ρ. ἀποτυλίγω.

'Εκτύλιξις. Συνών. ξετύλιγμα.

ἀποτυλίγω, ἀποτυλίσ-σω Κύπρ. ἀποτυλίσσω Κρήτ. ἀποτυλίζω Πόντ. ("Ιμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οιν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. κ.ἄ.) ἀποτυλίγω πολλαχ. 'ποτυλίσ-σω Κύπρ. 'ποτυλίω Κύπρ. Μέσ. ἀποντλίσσοντος Σαμοθρ. 'πιτλίσσοντος Ιμβρ.

'Εκ τοῦ μεσν. ἀποτυλίσσω.

A) Ένεργ. 1) 'Εκτυλίσσω τι Κύπρ. Πόντ. ("Ιμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οιν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. κ.ά.): 'Ποτύλιξεν τὸ νῆμαν - τὰ ροῦχα τοῦ μωροῦ Κύπρ. 'Ποτυλίει τὸ μετάξιν αὐτόθ. 'Ἀποτύλιξον τὸ στρῶμαν Κερασ. 'Ἐπετύλιτσα τ' ἀδράχτι - τὸ κουβάρο - τὸ ράμμαν κττ. Τραπ. 'Ἐπετυλίει τὸ ζωνάρι μ' "Οφ. 'Ἐπετυλίειν τ' δφίδ' κ' ἐσῆβεν 'ς σὴν πέτραν ἀφκά Τραπ. || Φρ. 'Ἐπετυλίειν ἡ γλῶσσα τ' (ἐπὶ σιωπηλοῦ ὁ δόποιος ἥρχισε νὰ διμιλῇ) "Ιμερ. || "Άσμ.

"Οταν τὸ ἐποτύλιξεν τὸ δέπαλέν του βοτάνιν,
οὐλοι παρηροῦσαν τον πῶς θέλει νὰ τὸν γιάνη
Κύπρ. Συνών. ἀποκονιβαριάζω 1, ξεκονιβαριάζω, ξετυλίγω. B) Απαλλάττω τοῦ περιτυλίγματος, τοῦ περιβλήματος, τῶν ἐνδυμάτων κττ. Κύπρ.: Κάθε κοστέσσερες ὁρες νὰ ποτυλίξεις τὸν γιαρᾶν σου, νὰ τοῦ βάλῃς γιατρικὸν τδαι πάλε νὰ τὸν τυλίξεις. Τυλίω τὸ μωρόν μου τδαι κάθε τρεῖς ὁρες ποτυλίω το τδαι σπαστρεύκω το. 'Ετυλίκητηκα μέσα 'ς τὰ δ-δοιν-γιὰ τὸ δέπαλόρουν νὰ ποτυλικτῶ. "Ημονν τυλιμένος μέσα 'ς τὸ γιράμιν τὸ δέπυρωσα τὸ δέποτυλικτηκα. 2) Τυλίσσω τι ἐντελῶς, τελειώνω τὸ τύλιγμά τινος πολλαχ.: 'Ἀποτύλιξε τὸ μωρό (ἐνν. μὲ τὰ σπάργανα). 'Ακόμη δὲν ἀποτύλιξε τὸ νῆμα.

B) Μέσ. 1) Άνοιγω τὰ συνεσταλμένα ἡ διπλωμένα ἄκρα τοῦ σώματος Κύπρ.: "Εται σὰν ημουν διπλωμένος γιαμαὶ ἐποτυλίκητηκα τὸ δέπεσα 'ς τὰ βούρη (ἥρχισα νὰ τρέχω).

B) Μεταφ. ἔξεγειρομαι ἀποτόμως συνήθως ἐκ τρόμου ἡ καταπλήξεως (ἔξεγειρομαι οίονει ἐκτυλισσόμενος πρότερον ὃν συνεσταλμένος) Κύπρ.: Εὐτὺς ποῦ τοῦ πῆγς ποτυλίεται. 'Ἐποτυλίχτηκην ποὺ τὸν φόον του. Σὰν ἐκάθουμον γρτεν νὰ μὲ δέρη, ποτυλίομαι πάνω, ἔκαμά τον τὸ δέπαλόθην. || "Άσμ.

'Ποῦ τὸ δροικῆ διενῆς εὐτὺς ἐποτυλίχτηκην,
έλα νὰ πάμεν, Χάρογιτα, κάτω εἰς τὴν παλαιότεραν.

2) Ετοιμάζομαι "Ιμβρ.: 'Πιτλίσσοντος γιὰ νὰ φύγου.

B) Σπεύδω, κάνω γρήγορα "Ιμβρ.: 'Πιτλίχτητι νὰ φύγουμ'. 3) Σκοπεύω, ἔχω κατὰ νοῦν Σαμοθρ.: "Εδέ, λίγα ἀποντλίσσοι! (πολλὰ βάζεις μὲ τὸ νοῦ σου).

ἀποτύρι τό, Κρήτ. ἀπότυρο Χηλ.

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τυρι.

Τυρός: Ν' ἀρμέζης καὶ νὰ κάμης τυρὶ κι ἀποτύρι (ἐπωδ. κατὰ τῆς βασκανίας) Κρήτ.

ἀποτύρινα ἐπίρρο. Κάρπ.

'Εκ τοῦ προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. Τυρινή.

Μετὰ τὴν ἐβδομάδα ἡ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς.

ἀποτύρωμαν τό, Κύπρ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀποτυρωμάνω.

Κατάπαυσις τῆς τυροκομίας.

ἀποτυρώνω Κύπρ.

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. τυρι. Πβ. καὶ μεταγν. ἀποτυροῦμα = μεταβάλλομαι εἰς τυρόν.

Παύω τὴν τυροκόμησιν: 'Εποτύρωσες ἡ ἀκόμα;

ἀποτύρωσι ἡ, Κύθηρ. Κύπρ. Πάρ. ποτύρωσι Κύπρ.

'Εκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀποτύρωσις.

1) 'Η Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς Κύθηρ. Κύπρ.: Πότ' ἔχουμεν ποτύρωσιν; 2) 'Η Τυρινὴ ἐβδομάδας Κύπρ. Πάρ.: Καλὴ ἀποτύρωσι! (εὐχὴ) Πάρ.

ἀποτυφλώνω πολλαχ. ποτυφλώνω Σαλαμ.

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἀποτυφλῶ.

1) Κάμνω τινὰ ἐντελῶς τυφλὸν Πελοπν. (Μάν.) Σαλαμ. Χίος κ.ἄ. —ΙΠολέμ. Σπασμέν. μάρμαρ. 144: Ποίημ.

Κάθε ἄλλο νοῦ θενά 'χε ἀποτυφλώσει

μῆτις τέτοιας δόξας λάμψι, λάμψι τόση

ΙΠολέμ. ἔνθ' ἀν. β) Μεταφ. μωραίνω τινὰ πολλαχ.: Τὸν ἀποτυφλωσε δ Θεός κ' ἐπῆγε κ' ἔκαμε τέτοια δουλειά. 'Η σημ. καὶ μεταγν. Πβ. Αρριαν. Επικτ. Διατρ. 2,20,37 «τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκεκωφωμένους καὶ ἀποτετυφλωμένους τῶν περὶ αὐτοὺς κακῶν». 2) Αφαιρῶ τοὺς ὀφθαλμοὺς φυτοῦ Σαλαμ.: Μοῦ 'κοψε τ' ἀμπέλι καὶ μοῦ τὸ ποτυφλωσε. Διὰ τὴν σημ. πβ. Θεοφρ. Ιστορ. φυτ. 1,8,4 «εἰσὶ δὲ τῶν δῖων οἱ μὲν τυφλοί, οἱ δὲ γόνιμοι, λέγω δὲ τυφλοὺς ἀφ' ὧν μηδεὶς βλαστός».

ἀποτύφου Τσακων.

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἀποτύφω = κτυπῶ ἐως ὅτου κουρασθῶ.

Απωθῶ. Συνών. ἀποσπρώχνω 1, ἀποτσιφνῶ, σπρώχνω.

ἀποτυχαίνω σύνηθ.

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἀποτυχάνω.

Δὲν κατορθώνω τι, ἀποτυχάνω εἰς τὸν σκοπόν μου:

Απότυχε δεῖνα 'ς τὴ δουλειὰ ποῦ καταπάστηκε.

ἀποτυχία ἡ, σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀποτυχία.

Τὸ νὰ μὴ ἐπιτυχάνῃ τις εἰς τι: Παντοῦ ἀποτυχία. Κ' ἐδῶ ἀποτυχία. "Όλο ἀποτυχίες. Συνών. ἀπότυχο.

ἀπότυχο τό, Εῦβ. (Αύλωνάρ.)

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀποτυχής. Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ ίδ. ΓΧατζιδ. MNE 2,105.

Αποτυχία: Φρ. 'Ἐπῆρε τ' ἀπότυχα (ἐπὶ τοῦ ἀποτυχόντος εἰς τὸν ἔρωτα).

ἀποτώρα ἐπίρρο. κοιν. ἀποτώρας "Ηπ. Θράκ. Κρήτ. κ.ἄ. ἀποτωρά βόρ. ίδιωμ. ἀποτωράς "Ηπ. ἀποτωρά

"Ηπ. (Ζαγόρ. κ.ἄ.) ἀπατώρα Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἀπετώρα ἀμάρτ. ἀπιτώρας "Ιμβρ. κ.ἄ. ἀποτατώρα πολλαχ. ἀπτατώρα πολλαχ. ἀποτατώρα Πελοπν. (Μάν.) ἀπτατώρα πολλαχ. ταποτώρα πολλαχ. ταποτώρα πολλαχ. βόρ. ίδιωμ. καὶ Χίος δαποτώρας Κρήτ. ταποτώρας Σέριφ. ἀποτώρες "Ηπ. ἀποτωρίς "Ηπ. (Ζαγόρ.) ἀποτώρα Θήρ.

Κάλυμν. κ.ά. ἀποντέραι Λυκ. (Λιβύσσ.) ἐποντέραις Μεγίστ. ἵποτώρας Ἡπ. (Παραμυθ.) ἀπιτώραι Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἵποτώρας Ἡπ. ἵπιτιώραι Μακεδ. (Βλάστ.) ἵπιτιώραι Μακεδ. (Βλάστ.) ἵπιτιώραι Μακεδ. (Κοζ. Σιάτ.) ταποτώραις Ἀνδρ. Εῦβ. (Κονίστρ.) ταποτώραι πολλαχ. ταποντώραι Χίος κ.ά. ταπιτώραι Εῦβ. (Κονίστρ.) ταπιτώραι Μακεδ. (Βλάστ.) ποτώραι πολλαχ. ποτώραις Εῦβ. (Ορ.) πατώραιγμα Θράκ. (Άδριανούπ.) ποτώραι Κῶς κ.ά. πουτώραι Ρόδ. πιτώραις Ἡπ. (Ζαγόρ.) πιτιώραι Μακεδ. (Κοζ. Σιάτ.) πιτιώραι Μακεδ. (Κοζ. Σιάτ.) πιτιώραι Μακεδ. (Βελβ.)

Τὸ μεσν. ἐπίρρο. ἀποτώραι. Καὶ δὲ τύπ. ἀπετώραι μεσν. Πβ. Φλώρ. καὶ Πλάτεια Φλώρ. στ. 108 (ἔκδ. ΔΜαυροφόρ. 261) «ἔδα λοιπὸν παρηγοροῦ, μὴ θλίβεσαι ἀπετώραι».

1) Ἀπὸ τοῦ νῦν κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.): Ἀποτώραι καὶ μπρὸς θὰ κάνῃ καλὸ καιρό. Ἀποτώραι θὰ φύγωμε; εἰναι νωρὶς. 2) Τώραι δὰ ἀκριβῶς Εῦβ. (Ορ.): Ἡρτα ποτώραις. 3) Πρὸ μικροῦ, πρὸ δὲ διάγου πολλαχ.: Σοῦ τό δεῖξα ἀποτώραι, θέλεις πάλι νὰ σ' τὸ δεῖξω; Κέρκ. Σ' ἔδιωξα ἀποτώραι καὶ ξανάρθες; αὐτόθ. Ἡρθε ἀποτώραι ἔνας καὶ σὲ γύρενε Πελοπν. (Αἴγ.) Ἐφαγα ἀποντώραι Ζαγόρ. Πουτώραι ἥταν ἔδω Ρόδ. Τώραι δὲν εἶνι ἔδιον, ἀπιτώραι ἥταν Ἰμβρ. Ἡρτα ταπιτώραι τοιαὶ δὲ σ' εὔρηκα Κονίστρ. Ταπιτώραι ἥτανε δῶ αὐτόθ. || Φρ. Τώραι σὰν ἀποντώραι (ὅπως καὶ πρωτύτερα. Πρὸς τὸν ἔρωτῶντα ὑπ' ἀμηχανίας: τί θὰ κάνωμε τώραι;) Ζαγόρ. Συνών. ἀποταχεῖ 2, ἀποτωράκι, ἀποτωρινά, ἀποτώραιοπις, ἀπούστερα 2.

ἀποτωράκι ἐπίρρο. ἀμάρτ. ποτωράκι Λέρ.

Υποκορ. τοῦ ἐπιρρο. ἀποτώραι. Παρὰ Γερμ. τύπ. ταποτωράκι.

Ἀποτώραι 3, δὲν.

ἀποτωρινὰ ἐπίρρο. ἀμάρτ. ἀπ' τονδ' νὰ Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) ἀπ' τονράς Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) ἀφ' τονράς Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀποτωρινός.

Ἀποτώραι 3, δὲν.

ἀποτωρινὸς ἐπίθ. Ἡπ. ἀποντονδ' νὸς Ἡπ. (Ζαγόρ.) ἀποτωρεσινὸς Ἡπ. ἀποτώραιονδ' νὸς Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρο. ἀποτώραι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ινός. Τὸ ἀποτωρεσινὸς ἐκ τοῦ τύπ. ἀποτώρες.

Ο πρὸ διάγου χρόνου γενόμενος ἔνθ' ἀν.: Οὐ ἀποντονδ' νὸς καφὲς ἥταν καλύτιρον Ζαγόρ.

ἀποτώροπις ἐπίρρο. Κύπρ. ποτώροπις Κύπρ. πουτώροπις Κύπρ. πουτατώροπις Κύπρ. πουτωροπίν Κύπρ. πουτατωροπίν Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιρρο. τώραιοπις.

Ἀποτώραι 3, δὲν.

ἄπον τό, Ζάκ. Ιμβρ.

Λέξις παιδική.

I) Περίπατος Ζάκ. Πβ. ἀπ 2. II) Ποτὸν Ιμβρ.

ἄπον ἐπίρρο. Τσακων.

Ἐκ τῆς φρ. ἀμ' πῶς κατὰ ΜΔέφνερ Λεξ. 45.

Βεβαιώς, χωρὶς ἄλλο: Ἔσσ θὰ ζῆσε δάμερε τὰν Ἀθήνα; — Αἵον; ἔνι θὰ ζάσι χωρὶς ἄλλουν.

ἀπονγάλευτος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.) ἀπονάλευτος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *πουγαλευτὸς <πουγαλεύκον μα.

Ο μὴ στενοχωρούμενος, δὲν υποφέρων.

ἀπουλησιά ἡ, ἀμάρτ. ἀναπονλησά Ιόνιοι Νῆσ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀπούλητος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν καὶ τὸν τύπ. ἀναπονλησά ἰδ. ἀ- στερητ. I β καὶ δ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Τὸ νὰ μὴ γίνεται πώλησις, στασιμότης εἰς τὸ ἐμπόριον: Ἡ ἀναπονλησά φέρνει τὴν ἀκριβεία. Συνών. ἀναπονλησά.

ἀπούλητος ἐπίθ. κοιν. ἀπούλητος βόρ. ίδιωμ. ἀπούλητος Πόντ. (Κερασ.) ἀπούλητη Τσακων. ἀπούλητος Πελοπν. (Τριφυλ.) Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) ἀπούλητος Κέρκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *πουλητὸς <πουλῶ.

Ο μὴ πωληθεὶς ἔνθ' ἀν.: Ἀλογο ἀπούλητο. Ποδάματα πουλημένα καὶ ἀπούλητα κοιν. Συνών. ἀπαρτός 1 γ. Πβ. ἀξεπούλητος.

ἀπούλξ ἐπιφών. Ἡπ.

Λέξις πεποιημένη.

Ἐπιφώνησις σχετλιαστική πρὸς τὸν ἔρωτῶντα διὰ τοῦ οὐ!: Οὐξ καὶ ἀπούλξ! Πβ. ἀξ, ἀπόξινος.

ἀπούπνι τό, Πελοπν. (Μάν.) ἀποδύπνι Σύμ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. ὑπνος. Τὸ ἀποδύπνι ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀπογύπνι κατὰ τροπήν τοῦ γ εἰς δῶς καὶ γύψος - δύψος, γιμέλλι - διμέλλι κττ.

1) Ο κατὰ τὴν πρωίαν δεύτερος ὑπνος, δταν τις προηγουμένως ἔχη ἐγερθῆ διά τινα ἐργασίαν ἢ ἀπλῶς ἔχη ἔξυπνήσει καὶ κοιμᾶται ἐκ νέου Σύμ.: Πῆρε ἀποδύπνι.

2) Ο τελευταῖος ὑπνος ἔνθ' ἀν.: Ἀπάνου ποῦ ἡμοντας τοῦ ἀπούπνη ἥρθανε καὶ μὲ ξυπνήσανε Μάν. Νὰ πάρῃ τ' ἀποδύπνι Σύμ. Αντίθ. πρωτοὑπνι.

ἀπούρευτος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Οφ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *πουρευτὸς <πουρεύω.

Ο μὴ εύνουχισθεὶς ἔνθ' ἀν.: Ἀπούρευτο ἐν' τ' ἄλογο Οφ. Συνών. ἀζούλειστος 3.

ἀπουσία ἡ, λόγ. σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀπουσία.

1) Τὸ νὰ μὴ είναι τις παρών, τὸ νὰ μὴ προσέρχεται τις που: Μᾶς λύπησες ἡ ἀπουσία σας. 2) Εἰς τὴν σχολικὴν γλώσσαν ἡ μὴ προσέλευσις μαθητοῦ ἡ καθηγητοῦ εἰς τὸ μάθημα: Ο δεῖνα κάνει πολλὲς ἀπουσίες. Εβαλε ὁ δάσκαλος τοῦ δεῖνα ἀπουσία.

ἀπουσιάζω λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπουσία.

Δὲν είμαι παρών ἡ δὲν προσέρχομαι που: Ο δεῖνα ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ σπίτι.

ἀπούστερα ἐπίρρο. Πελοπν. (Μάν.) ἀπούστερα Θράκ. (ΑΙν.) ἀπύστερα Πελοπν. Πόντ. (Σάντ. Τραπ.) ἀπυστέρη Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) ἐπυστέρη Πόντ. (Οφ.) ἀπύσταρον Πόντ. (Σαράχ.) ἀποταύστερα Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιρρο. ὑστερα. Τὸ ἐπυστέρη ἐκ παρετυμ. πρὸς τὴν πρόθ. ἐπι. 1) Ἐπειτα, κατόπιν ἔνθ' ἀν.: Φρ. Υστερα καὶ ἀπούστερα (πολὺ ἀργά) ΑΙν. || Άσμ.

Μὴ μὲ μαλώνης, βρὲ πουλλὶ καὶ βρὲ καλὸ πουλλάκι, ἔγω τρεῖς μῆνες εἰμ' ἔδω καὶ ἀπύστερα θὰ φύγω Πελοπν. Συνών. ἀπούστερα (Ιδ. *ἀπούστερος 2), *ἀπούστερη 1ας, κατόπι, ὑστερα. 2) Πρὸ διάγου Πελοπν. (Μάν.): Ἡρθακα ἀπούστερα καὶ περιμενα. Συνών. Ιδ. ἐν λ. ἀποτώραι 3. 3) Πρὸ ἀρκετοῦ χρόνου Πελοπν. (Μάν.): Ἐχει βγῆ ἔξου ἀποταύστερα. 4) Ἀπὸ ἀρκετοῦ χρόνου Πελοπν. (Μάν.): Ἀπούστερα τὸν περιμένω καὶ ἀκόμα νάρρη.

